

Lekcija 3

Kakva nam pravila najviše odgovaraju? Učenici upoređuju i ocjenjuju svoja rješenja

<p>Ova tabela sažima informacije koje su nastavniku potrebne u svrhu planiranja i izvođenja časa.</p> <p>Razvijanje sposobnosti odnosi se direktno na obrazovanje za demokratiju i ljudska prava.</p> <p>Cilj učenja pokazuje šta učenici znaju i razumiju.</p> <p>Zadatak (zadaci) koji se daju učenicima, uz metodu, važni su sastavni dijelovi procesa učenja.</p> <p>Kontrolni popis materijala predstavlja pomoć u pripremi časa.</p> <p>Raspored nastavniku omogućuje okvirno planiranje vremena.</p>	
Razvijanje sposobnosti	Analitičko razmišljanje: uporedba na osnovu kriterija. Procjena: odabir kriterija i ciljeva. Stavovi i vrijednosti: međusobno uvažavanje.
Cilj učenja	Učinkovitost, kontrola moći, provedba pravila, izvodivost, pravednost.
Zadaci za učenike	Učenici upoređuju i ocjenjuju svoje nacрте prijedloga. Domaća zadaća: učenici donose odluke i pravila u obliku nacрте pripremljenog za skupštinu.
Materijali i sredstva	Radni materijali za učenike 5.3, 5.4; stalak s papirom (ili alternativa).
Metoda	Izlaganja. Rasprava.
Raspored	1. Učenici predstavljaju svoja rješenja. 20 min. 2. Učenici upoređuju svoje prijedloge. 15 min. 3. Učenicima se zadaju dva domaća zadatka. 5 min.

Informacije

Nastavnik može otprilike predvidjeti kojim putem će učenici krenuti, no ništa više od toga. Ulazne informacije su za nastavnika nove jednako kao i za učenike. Bave se teškim pitanjima na koja se odgovara na različite načine, kao što se vidi iz prošlih i sadašnjih političkih sistema. Pripadnici zajednice traže rješenje koje najviše odgovara njihovim potrebama. Dogovaraju cilj, no mogu imati različite ideje o tome kako ga ostvariti.

Ova lekcija je vježba iz demokratske političke kulture.

Nastavnik treba poticati učenike na upoređivanje i ocjenjivanje analitičke i praktične vrijednosti njihovih prijedloga, a i sam bi trebao to učiniti. Učenicima treba biti jasno da je davanje prednosti nekom konkretnom pristupu institucionalnog ustrojstva često povezano s iskustvom i vrijednostima. To drugo nije otvoreno za raspravu niti obrazlaganje. Učenike treba poticati da govore u atmosferi međusobnog uvažavanja. Hoće li zajednica na kraju prihvatiti njihov prijedlog sasvim je nešto drugo.

Opis lekcije

1. Učenici iznose svoja rješenja

Grupe naizmjenično predstavljaju svoje prijedloge. Svi učenici koriste Radni materijal za učenike 5.3 kao instrument za upoređivanje.

Redoslijed izlaganja: grupe koje imaju neke zajedničke odluke izlažu jedna za drugom jer se tako mogu lakše upoređivati. U tom slučaju se vrlo brzo pojavljuju dvije osnovne alternative.

2. Učenici upoređuju nacрте prijedloga

Radni materijal za učenike 5.3 sadrži kriterije za uporedbu. Predstavljamo nekoliko mogućih kombinacija – no učenici će svojom kreativnošću doći i do drugih rezultata!

A. Osnove

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Model upravljanja	Državna vlast	Državna vlast	Umrežavanje	Mješoviti model
Oblik vlasništva	Javno vlasništvo	Privatno vlasništvo	Javno vlasništvo	Privatno vlasništvo
Tendencija	Centralizirana planska ekonomija ili „ekološka diktatura“	Tržišna konkurencija (kapitalizam) + „jaka država“ (zapadni model)	Kantonalni model, samostalna zadruga	Polu-samostalna zadruga; pravila o isporuci viška ribe zadrugi

B. Pravila

Ne postoji jasna povezanost nekih modela i pravila. Moguće su različite kombinacije. Neka od najvažnijih pitanja spomenuta su u Radnom materijalu 5.3:

- Da li je cilj definisan?
- Ko je ovlašten da donosi odluke?
- Postoje li instrumenti za provedbu pravila?
- Jesu li uključene mjere protiv zloupotrebe moći?

3. Učenici raspravljaju o prijedlozima

Učenici u raspravi primjenjuju kriterije na pojedinačne modele. Vjerovatno daju prednost modelima koji imaju isti osnovni pristup kao i njihov model, pa će se o razlozima njihovog odabira raspravljati. Međutim, postoje neki kriteriji prema kojima se mogu ocjenjivati svi modeli. Ako se učenici na njih ne osvrnu, to može učiniti nastavnik:

- Cilj koji se odnosi na održivost: da li nacrt prijedloga osigurava podršku ribarima u ostvarivanju cilja održivosti? (Vidi radni materijal za učenike 4.1.)
- Izvodivost: je li sistem pravila dovoljno jednostavan da bi bio razumljiv i primjenjiv u praksi?
- Pravednost: jesu li pravila pravična?
- Demokratija i ljudska prava: da li pravila zadovoljavaju standarde demokratije i ljudskih prava?
- Legitimnost: jednoglasna odluka o sistemu pravila veoma je poželjna. Mogu li se pripadnici zajednice dogovoriti oko jednog sistema pravila?

4. Domaća zadaća: učenici odabiru

Nastavnik raspravu privodi kraju nekoliko minuta prije završetka časa. Njegova uloga je rukovoditi igrom i objasniti učenicima da će se u zadnjoj lekciji sastati pripadnici zajednice radi usvajanja sistema pravila.

Učenici imaju dva zadatka za skupštinu:

Zadatak br. 1: izabrati nacrt pravila

Nema više vremena za detaljnu raspravu. Stoga učenici za domaću zadaću moraju donijeti odluku. Odluku moraju donijeti u svakom slučaju, pa stoga moraju biti spremni na kompromis. Okvir koji ispunjava neke osnovne kriterije bolji je od alternative prema kojoj treba nastaviti bez njega.

Učenici mogu dati prednost nekim osnovnim koncepcijama ili kriterijima i na taj način izvršiti odabir.

Moraju pripremiti kratku izjavu kojom će navesti ostale pripadnike zajednice da prihvate njihov najbolji model.

Zadatak br. 2: prihvatiti ili modificirati proceduralna pravila za skupštinu

Nastavnik objašnjava:

Ne samo sama zajednica, već i važan sastanak kao što je skupština traži sistem pravila. Pripadnici zajednice moraju se dogovoriti o tim pravilima prije početka skupa. Bez prethodnog dogovora, mogu se pojaviti teške situacije ako se članovi ne mogu dogovoriti oko glasanja ili prebrojavanja glasova.

Radni materijal za učenike 5.4 sadrži nacrt proceduralnih pravila. Ona će biti prva na rasporedu jer će se odmah primjenjivati. Učenici stoga moraju prethodno definisati svoje mišljenje: prihvataju li nacrt onakav kakav jeste, ili ga žele promijeniti?